

Pankkivalvonta, Virva Walo

Euromaksuasetus ja vastaava kansallinen maksu

1 Euromaksuasetus

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 924/2009 rajat ylittävistä maksuista yhteisössä ja asetuksen (EY) N:o 2560/2001 kumoamisesta (jäljempänä euromaksuasetus) on säädetty samansuuruisten palvelumaksujen periaatteesta rajat ylittävissä maksuissa. Palvelumaksu ei tällöin saa olla erisuuruinen pelkästään siksi, että kyse on rajat ylittävästä tapahtumasta. Asetusta sovelletaan muun muassa käteisautomaateilla tapahtuviin nostoihin.

Euromaksuasetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, että palvelumaksujen, jotka maksupalveluntarjoaja veloittaa rajat ylittävistä maksuista, on oltava samat kuin ne palvelumaksut, jotka tämä maksupalveluntarjoaja veloittaa maksupalvelunkäyttäjiltä vastaavista samanarvoisista ja saman vaikutuksen määrällisistä kansallisista maksuista.

Artiklan 2 kohdassa todetaan, että maksupalveluntarjoajan on määritettävä, mikä on vastaava kansallinen maksu sen arvioimiseksi, onko rajat ylittävistä maksuista veloittava palvelumaksu 1 kohdan mukainen. Kohdan mukaan toimivaltaisten viranomaisten on annettava ohjeet vastaavien kansallisten maksujen määrittämiseksi, jos ne katsovat sen tarpeelliseksi.

Euromaksuasetuksen 7. resitaalissa todetaan, että kutakin rajat ylittävän maksutapahtuman luokkaa varten olisi määritettävä kansallinen maksu, joka on samanlainen tai hyvin samankaltainen rajat ylittävän maksun kanssa. Rajat ylittävää maksua vastaavan kansallisen maksun määrittämiseksi olisi voitava käyttää resitaalin mukaan arviointiperusteena esimerkiksi asiakkaan asemaa ja suhdetta maksupalveluntarjoajaan.¹

Komission julkiset kannanotot

Komissio on julkistanut asetuksesta ”Frequently asked questions” -asiakirjan, jossa on muun muassa todettu seuraavaa: *“Charges for a cross-border euro withdrawal should be the same as for a national euro withdrawal at an ATM which does not belong to your bank network (charges for national withdrawals carried out at your bank ATMs are usually priced at different, much lower rates) (lihavointi komission).”*²

Lisäksi komissio on julkisessa kannanotossaan 27.1.2011 (Note on application of regulation (EC) No 924/2009 – direct charging of cardholders for cross-border ATM withdrawals)³ ottaessaan kantaa kolmansien osapuolten

¹ Rajat ylittävää maksua vastaavan kansallisen maksun määrittämiseksi olisi asetuksen 7. resitaalin mukaan voitava käyttää esimerkiksi seuraavia arviointiperusteita: maksun käynnistämisen, toteuttamisen ja päättämisen käytetty kanava, automaatioaste, maksun vakuus, asiakkaan asema ja suhde maksupalveluntarjoajaan tai käytetty maksuväline, sellaisena kuin se on määritelty direktiivin 2007/64/EY 4 artiklan 23 kohdassa. Näitä arviointiperusteita ei pitäisi katsoa asetuksen mukaan kuitenkaan tyhjentäviksi.

² http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-924_2009/faq-924-2009_en.pdf.

³ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-924_2009/application_direct_charging_en.pdf.

Pankkivalvonta, Virva Walo

suoraan kuluttajilta veloittaviin palvelumaksuihin todennut käteisnostojen hinnoitteluun liittyen yleisesti seuraavaa: *“Furthermore, the principle of 'equality of charges' applies at the individual payment service provider level, which means that charges may be different between banks and Member States and the notion of 'corresponding national payment' and its price at national level has to be considered within the particular circumstances of the contractual relationship of a customer with his payment service provider in respect of given payment service. Finally, it should be also observed that the Regulation does not enter into the technical details underlying any cross-border payment. Thus, the Regulation does not directly address the question of the amount of charges to be applied for cash withdrawal, or the question of the interbank settlement and clearing of charges for cash withdrawals.”*

Yllä viitatus komission kannanotot heijastavat komission käsitystä asetuksen sisällöstä, mutta niillä ei ole EU:n tuomioistuinta sitovaa vaikutusta.

Euromaksuasetuksen tulkinnasta

Euromaksuasetuksen tavoitteena on ollut taata pankkien asiakkaille muun muassa euromääräisten käteisnostopalveluiden samankaltainen hinnoittelu riippumatta siitä, tehdäänkö nosto asiakkaan kotimaassa vai muualla EU-alueella. Palvelumaksu ei saa siten olla erisuuruinen pelkästään siksi, että kyse on rajat ylittävästä tapahtumasta. Asetuksella ei kuitenkaan säädetä käteispalveluiden hinnoittelusta, vaan palveluntarjoajan on itse määrittävä, mikä on se kansallinen maksu, johon rajat ylittävästä maksupalvelusta perittävä maksu rinnastuu. Tarvittaessa kansallinen toimivaltainen viranomais, Suomessa Finanssivalvonta, voi ohjeistaa pankkeja kansallisen maksun määrittämisessä.

Keskeistä asetuksen kannalta on määritellä vastaava kansallinen maksu. Tämä määrittely on asetuksen mukaan palveluntarjoajan tehtävä. Tässä määrittelyssä ei ole olennaista merkitystä sillä, miten nostopalvelu on teknisesti toteutettu (kuinka integroitunut käteisnostopalveluntarjoajan palvelu on pankkien järjestelmiin, ns. ”on-us / off-us” -määrittely⁴). Asetuksen 7. resitaalissa on lueteltu tiettyjä arviointiperiaatteita, mutta lista ei ole tyhjentävä.

Käytännössä rajat ylittävistä euromääräisistä käteisnostotapahtumista peritään EU:ssa hyvin vaihtelevia palvelumaksuja. Palvelu voi olla täysin ilmainen tai monen prosenttiyksikön/euron suuruinen. Monessa paikoin Eurooppaa vallalla oleva käytäntö on, että asiakkaan omaan pankkiin ja pankkisuhteeseen liittyvät palvelut kotimaassa mukaan lukien käteisnostot

⁴ Yleisesti tätä on/off-us –asettelua voi kuvata seuraavasti: Networks are either bank-owned or independent. A distinction is drawn between “on-us” transactions (i.e., when the terminal owner and issuer are the same entity) and “off-us”. Off-us transactions are either made on a network owned by another bank, or by an independent ATM deployer or independent service operator, who manage independent terminal networks. Some interbank schemes have been established to extend the reach of the on-us network (kuten Automatia Suomessa ja Bankomat Ruotsissa). On-us transactions across Europe are typically free for the customer, while off-us transactions incur terminal fees, ATM interchange, and/or fees from the issuer, depending on their ownership model.

Pankkivalvonta, Virva Walo

oman pankin tarjoamilla automaateilla hinnoitellaan halvemmiksi kuin muiden pankkien tai toimijoiden tarjoamat vastaavat palvelut. Euromaksuasetuksella ei ole puututtu näihin kansallisiin hinnoittelukäytäntöihin.

Euromaksuasetuksesta ei siten voida vetää yleistä johtopäätöstä siitä, etteikö pankki voisi kansallisesti hinnoitella palvelulle eri maksua palveluntarjoajasta riippuen ja suosia omia palveluitaan ja asiakkaitaan. Euromaksuasetuksesta sen sijaan seuraa, ettei vastaava kansallinen maksu eli asiakkaalta perittävä palvelumaksu voi rajat ylittävissä nostoissa olla suurempi kuin kansallisesti muusta kuin omasta vastaavasta palvelusta peritty maksu.

2 Finanssivalvonnan voimassa oleva linjaus

Finanssivalvonta on linjannut loppuvuodesta 2015 pankeille lähettämällään kirjeellä seuraavaa: ”Koska automaattinostoista valtaosa tapahtuu Suomessa yhden palveluntarjoajan (Automatia Pankkiautomaatit Oy) automaateilla, näitä automaattinostoja tulisi pitää vastaavana kansallisena palveluna, jonka perusteella EU-maissa tapahtuvien euromääräisten käteisnostojen palvelumaksu tulisi määritellä. Pienen automaattiverkoston (kuten Eurocash Finland Oy) olemassaolo ei oikeuta käyttämään näiltä automaateilta tehtäviä nostoja vastaavana palveluna rajat ylittävien käteisnostojen hinnoittelussa. Siten rajat ylittävä euromääräinen käteisnosto EU-maissa tulisi hinnoitella vastaavalla tavalla kuin kansallinen käteisnosto yleisimmin käytetyllä automaatilla eli Otto.-automaatilla.” Pankeille annettiin muutoksen toteuttamiseen aikaa vuoden 2016 loppuun saakka.

Finanssivalvonnan linjaus tarkoittaa, että EU-maassa tehdystä euromääräisestä⁵ käteisnostosta tulee asiakkaalta periä vastaava maksu kuin mitä Otto.-automaatilla häneltä perittäisiin. Finanssivalvonnan linjaus on perustunut valtiovarainministeriön ja EU-komission virkamiesten kanssa käytyihin keskusteluihin ja siinä on asetettu erityistä painoa Suomen silloiselle markkinatilanteelle.

3 Markkinatilanteen muutos Suomessa

Elokuun 2017 aikana S-ryhmä ilmoitti vaihtavansa kauppapaikkoihinsa sijoitetut Otto.-automaatit Nokas CMS Oy:n ylläpitämiin Nosto-automaatteihin. Käytännössä kyse on yli 300 käteisautomaatista, joiden muutostyöt on aloitettu ja uusia automaatteja tulee käyttöön syyskuusta 2017 alkaen.

Automatia Pankkiautomaatit Oy:n Otto.-automaatteja on Suomessa ollut noin 1350–1400 kappaletta. Nokas CMS Oy:n automaatteja oli Suomessa 56 kappaletta, kun julkistus S-ryhmän kanssa alkavasta yhteistyöstä tehtiin. Automatia Pankkiautomaatit Oy on puolestaan ilmoittanut yhteistyöstä K-ryhmän ja Tokmannin kanssa, joiden tiloihin irtisanottuja Otto.-automaatteja korvaavia automaatteja on tarkoitus sijoittaa.

⁵ Asetusta sovelletaan euromääräisten maksujen lisäksi myös Ruotsin kruunun määräisiin maksuihin.

Pankkivalvonta, Virva Walo

Yli 300 automaatin tuominen markkinoille vastaa ns. vierasautomaattien määrän lisääntymistä alle viiden prosentin osuudesta noin 20 prosenttiin kaikista automaateista.